

Kaldıraçlı Alım Satım İşlemlerinde Tevkifat Matrahının Tespiti Hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	GELİR VERGİSİ KANUNU
Özelge no	E-62030549-120-136762
Tarih	27.01.2025

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

İstanbul Defterdarlığı

Gelir Kanunları Gelir Ve Kurumlar Vergileri Grup Müdürlüğü

Sayı : E-62030549-120-136762

27.01.2025

Konu : Kaldıraçlı Alım Satım İşlemlerinde Tevkifat Matrahının Tespiti Hk.

İlgi : 14.11.2021 tarih 174327 sayılı özelge talep formu.

İlgide kayıtlı özelge talep formunuzun incelenmesinden; 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri uyarınca sermaye piyasası faaliyetleri ile iştigal eden Kurumunuzun kaldıraçlı işlemlere aracılık ettiği, söz konusu işlemlere ilişkin tevkifat matrahının tespitinde Gelir Vergisi Kanununun geçici 67 nci maddesi hükümleri çerçevesinde kur farkının ne şekilde dikkate alınması gerektiği hususunda tereddüte düşüldüğünden konuya ilişkin görüş talep edildiği anlaşılmış olup Başkanlığımız görüşüne aşağıda yer verilmiştir.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa eklenen geçici 67 nci maddenin;

(1) numaralı fıkrasında;

"...

Üç aylık dönem içerisinde aynı türden menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı ile ilgili olarak birden fazla alım satım işlemi yapılması halinde tevkifatın gerçekleştirilmesinde bu işlemler tek bir işlem olarak dikkate alınır. Aynı türden menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı alım satımından doğan zararlar takvim yılı aşılmamak kaydıyla izleyen dönemlerin tevkifat matrahından mahsup edilir. Döviz, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının alış ve satış bedeli olarak işlem tarihindeki Yeni Türk Lirası karşılıkları esas alınarak tevkifat matrahı tespit edilir. Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının yabancı bir para cinsinden ihraç edilmiş olması halinde ise tevkifat matrahının tespitinde kur farkı dikkate alınmaz."

(13) numaralı fıkrasında;

"Bu maddede geçen menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı ifadesi, özel bir belirleme yapılmadığı sürece Türkiye'de ihraç edilmiş ve Sermaye Piyasası Kurulunca kayda alınmış ve/veya Türkiye'de kurulu menkul kıymet ve vadeli işlem ve opsiyon borsalarında işlem gören menkul kıymetler veya diğer sermaye piyasası araçları ile kayda alınmamış olsa veya menkul kıymet ve vadeli işlem borsalarında işlem görmese dahi Hazinece veya diğer kamu tüzel kişilerince ihraç edilecek her türlü menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracını ifade eder.

Bankaların ve aracı kurumların taraf olduğu veya bunlar aracılığıyla yapılan; belirli bir vadede, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte, ekonomik veya finansal göstergeye dayalı olarak düzenlenenler de dahil olmak üzere, para veya sermaye piyasası aracını, malı, kıymetli madeni ve döviz alma, satma, değiştirme hak ve/veya yükümlülüğünü veren vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile döviz, kıymetli madenler ve Sermaye Piyasası Kurulunca belirlenen diğer varlıklar üzerine yapılan kaldıraçlı işlemlere ilişkin sözleşmeler bu madde uygulamasında diğer sermaye piyasası aracı addolunur."

hükümleri yer almaktadır.

Konu ile ilgili olarak yayımlanan 257 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinin;

"2.4.1.8. Döviz, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçları" başlıklı bölümünde;

"Döviz, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracına ilişkin işlemlerde, tevkifat matrahının tespitinde alış ve satış bedeli olarak işlem tarihindeki Yeni Türk Lirası karşılıkları esas alınacaktır."

"2.4.1.9. Yabancı para cinsinden ihraç edilen menkul kıymetler veya diğer sermaye piyasası araçları" başlıklı bölümünde ise;

Menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracının yabancı bir para cinsinden ihraç edilmiş olması halinde ise tevkifat matrahının tespitinde kur farkı dikkate alınmayacaktır.

Kur olarak işlem anında kullanılan kur, böyle bir kurun bulunmadığı hallerde ise Merkez Bankası döviz alış kuru esas alınacaktır.

Örnek:

Bay (A), (X) Bankası aracılığı ile 08.02.2006 ihraç tarihli, 3 yıl vadeli, 6 ayda bir kupon ödemeli döviz cinsinden Devlet tahvilinden 02.05.2006 tarihinde 100.000 \$ tutarında alım yapmıştır.

Bay (A), söz konusu Devlet tahvilini 15.06.2006 tarihinde (X) Bankası aracılığı ile 101.000 \$'a satmıştır.

Döviz olarak yapılan işlemlerde öncelikli olarak ilgili bankanın alım-satım tarihinde uyguladığı kur esas alınmakta olup, örneğimizde söz konusu kur, alım tarihinde 1.35 YTL, satım tarihinde ise 1.45 YTL olarak kabul edilmiştir.

Tevkifat matrahı tespit edilirken kur farkı dikkate alınmayacak, (X) Bankasınca Bay (A)'nın alım-satım kazancı olan (101.000 \$ - 100.000 \$=) 1.000 \$'ın satış tarihindeki YTL karşılığı olan (1.000 \$ x 1.45 =) 1.450 YTL üzerinden % 15 oranında tevkifat yapılacaktır. "

açıklamalarına yer verilmiştir.

Diğer taraftan, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun "Kısaltmalar ve tanımlar" başlıklı 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (u-3) bendi ile, döviz ve kıymetli madenler ile Kurulca belirlenecek diğer varlıklar üzerine yapılacak kaldıraçlı işlemler, türev araç olarak sayılmış olup aynı maddenin birinci fıkrasının (ş) bendinde ise türev araçlar sermaye piyasası aracı olarak tanımlanmıştır. Türev araç olarak değerlendirilen kaldıraçlı alım satım işlemleri, **III-37.1 sayılı Yatırım Hizmetleri ve Faaliyetleri ile Yan Hizmetlere İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğin** "Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde, "*Yatırılan teminat tutarı karşılığında, döviz ve kıymetli madenler ile Kurulca belirlenecek diğer varlıkların kaldıraçlı olarak elektronik ortamda oluşturulmuş bir platformda alım satımı işlemleri*" olarak tanımlanmıştır.

Bu kapsamda, yatırımcıların belirli bir teminat karşılığında kaldıraçlı bir şekilde pozisyon açmasına imkan tanıyan, döviz, kıymetli madenler ve Sermaye Piyasası Kurulunca belirlenen diğer varlıklar üzerinden yapılabilen kaldıraçlı işlemler, ters işlem mantığı ile kapatılmakta ve pozisyonlar kapatılırken ilk başta alındığı varsayılan varlığın satıldığı, satıldığı varsayılan varlığın ise alındığı mantığıyla pozisyonun kar/zarar bakiyesi hesaplanmaktadır.

Ayrıca, kar veya zararın yabancı para cinsinden hesaplandığı kaldıraçlı işlemlerde (döviz/döviz pariteli işlemler vb.) tevkifat matrahının tespitinde kur farkının dikkate alınmaması, yabancı para cinsinden hesaplanan kazanç tutarının pozisyonun kapatıldığı tarihteki Türk lirası karşılığının tevkifat matrahı olarak

dikkate alınması gerekmektedir. İşlemin zararlı sonuçlanması durumunda ise, zarar tutarının geçici 67 nci maddenin ilgili hükümleri çerçevesinde takvim yılı aşılmamak kaydıyla aynı tür işlemlerden doğan karlardan mahsup edilmesi gerektiği tabiidir.

Öte yandan, varsa kaldıraçlı işlemlere bağlı olarak yapılan swap işlemlerinden doğan faiz gelirleri ile taşıma maliyeti olarak adlandırılan faiz ödemeleri ve dayanak varlığın pay senedi olduğu işlemlerde temettü ödemesi veya bedelsiz sermaye artırımını nedeniyle müşteri hesabına yansıtılan tutarlar da bu işlemlere ilişkin tevkifat matrahının tespitinde dikkate alınacaktır.

Bu çerçevede, pozisyon açılması ve ters işlemle pozisyon kapatılması esasına göre çalışan kaldıraçlı alım satım işlemlerinin karla sonuçlanması durumunda, yukarıda yer verilen esaslar çerçevesinde tespit edilecek tevkifat matrahı üzerinden aracı kurumlarca 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun geçici 67 nci maddesi kapsamında %10 oranında tevkifat yapılması gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026